

Fremsat den 26. oktober 2021 af Rasmus Nordqvist (SF), Karsten Filsø (SF), Jacob Mark (SF) og Carl Valentin (SF)

Forslag til folketingsbeslutning

om at indføre mulighed for kommunalt veto mod husdyrbrug og muslingeopdræt

Folketinget pålægger regeringen at fremsætte de nødvendige forslag m.v. med henblik på at give kommunerne vetoet over for etablering eller udvidelse af husdyrbrug i kommunen og over for kystnære muslingeopdræt i fjorden eller langs kysten med henvisning til helhedshensyn i den kommunale planlægning, herunder f.eks. kommunens klimamål,

lugtgener for borgerne, Grønt Danmarkskort over vild natur, byudvikling og hensyn til turisme og andre erhvervsaktiviteter, som kan have en større betydning for lokal vækst og beskæftigelse, end husdyrbrug eller muslingeproduktion kan have.

Bemærkninger til forslaget

Den nuværende lovgivning giver ikke kommunerne mulighed for at afslå ansøgninger om etablering eller udvidelse af husdyrproduktion eller kystnære anlæg til muslingeopdræt, så længe generelle krav i den nuværende lovgivning er opfyldt. Det betyder, at en kommune, som ønsker en anden udvikling for og i kommunen, f.eks. af hensyn til klima, kystturisme eller ud fra et ønske om at udvikle natur og biodiversitet, i dag har ringe muligheder for at forfølge disse mål. Hensynet til borgerprotester eller bekymring over negative sundhedseffekter kan kommunen derfor heller ikke varetage fuldt ud.

Husdyrbrug

Kommunernes muligheder for selvbestemmelse i husdyrbrugsager er indskrænket gennem årene, senest med lovændringer i 2017 til fordel for generelle, landsdækkende regler (lov nr. 204 af 28. februar 2017 om ændring af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, lov om miljøbeskyttelse, lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække og forskellige andre love (Ny regulering af husdyrbrug m.v. og indførelse af generelle regler for anvendelse af gødning på arealer og for husdyrbrug m.v. som udmøntning af dele af fødevarer- og landbrugspakken samt ændringer som følge af VVM-direktivet m.v.)). Af bemærkningerne til lovændringerne, der gennemførte fødevarer- og landbrugspakken, understreges det, at »miljø- og fødevarerministeren så vidt muligt fastsætter regler om afskæringskriterier, tålegrenser, husdyrbrugs indretning og drift, tekniske løsninger, egenkontrolregler, krav til placering og udformning af bebyggelse m.v., med henblik på at kommunalbestyrelsen i mindre grad end i dag skal foretage konkrete vurderinger og fastsætte vilkår«.

Den nuværende regering har hidtil ikke ønsket at ændre på dette. Regeringens begrundelse var ifølge miljøminister Lea Wermelin (S) under forhandlingen af beslutningsforslaget B 113 i folketingsåret 2019-2020, at ansøgere om produktion af husdyr skal mødes med de samme krav over hele landet, og at give kommunerne mulighed for at kunne meddele afslag »alene ud fra en helhedsvurdering, hvor man f.eks. kan lægge vægt på, at man ikke ønsker yderligere husdyrproduktion i kommunen, vil skabe usikre rammer for erhvervet og for naboerne, og der vil kunne opstå store forskelle fra kommune til kommune« (Folketingstidende 2019-2020, tillæg F, møde 104, kl. 17.25).

Lovændringen i 2017 skete under protester fra KL, og flere kommuner er utilfredse (»Kommuner i opråb: Vi kan bare se på, at svinefarme udvider«, Altinget Miljø, den 15. august 2019). Det gælder Holbæk Kommune ved den socialdemokratiske borgmester, Christina Krzyrosiak Hansen, (Miljø- og Fødevarerudvalget, alm. del – bilag 429, folketingsåret 2017-18), Skanderborg Kommune ved den socialdemokratiske borgmester, Frands Fischer, (Miljø- og Fødevarerudvalget, alm. del – bilag 2, folketingsåret 2018-19, 2. samling)

og Esbjerg Kommune ved formanden for Plan og Miljøudvalget, Karen Sandrini, (S) (»Nu har kommunalpolitikere fået nok: Lav miljøloven om!«, www.tvsyd.dk, den 4. februar 2020).

Klima er et hensyn, der slet ikke varetages under husdyrreguleringen, og der findes ingen mulighed for kommunerne for at sige nej til projekter, der modarbejder kommunens klimamål.

Strukturudviklingen i landbruget med større og større husdyrbrug lægger et endnu større pres på lokalsamfundene, og kommunerne står magtesløse.

Ifølge forslagsstillernes forståelse af et svar fra miljøministeren til Folketinget er der i dag udlagt ca. 3.500 km² til husdyrproduktion i Danmark (B 113 – svar på spørgsmål 2, folketingsåret 2019-2020).

Husdyrbrugloven skal ændres for at give kommunerne mulighed for at stille skærpede krav til husdyrproduktion og forurening med ammoniak, klimagasser, støv, lugt og risikoen for udslip af bakterier, virus og sundhedsfarlige stoffer. Kommunen skal kunne stille skærpede afstandskrav af hensyn til natur og naboer.

Ud over ændringer i husdyrbrugloven vil det også være nødvendigt at ændre planloven. Ifølge planloven skal kommuneplanerne indeholde retningslinjer for beliggenheden af områder til lokalisering af driftsbygninger og driftsanlæg på store husdyrbrug. Dette bør revideres, så kommunerne får mulighed for at fravælge generelle retningslinjer til fordel for konkrete arealer.

Endvidere bør kommunerne have friere adgang til at udpege naturarealer som bidrag til Grønt Danmarkskort, selv om disse områder potentielt kan have interesse som forureningsbuffer for udvidelser af husdyrbrug. Ifølge vejledningen »Grønt Danmarkskort og naturbeskyttelsesinteresser - Vejledning« (Miljøstyrelsen, 2017) har kommunerne ikke denne mulighed i dag: »Kommunernes udpegninger af potentielle naturområder til Grønt Danmarkskort indebærer ikke i sig selv, at der stilles nye krav til landbruget om naturbeskyttelse. Der lægges således vægt på, at kommunernes udpegninger heller ikke på sigt kan påføre lodsejerne begrænsninger i forhold til udnyttelse af mulighederne for landbrugsejendomme, f.eks. til udvidelse af husdyrbrug eller ny bebyggelse.«

Muslingeopdræt

Tilladelser til muslingebrug gives af Fiskeristyrelsen. I regeringens udkast til »Danmarks Havplan«, som præsenteret i marts 2021, er der udlagt udviklingsområder til muslingeopdræt i store dele af Limfjorden, Aarhus Bugt, Horsens Fjord, Vejle Fjord og Sønderborg Bugt (havplan.dk).

Mange af muslingeområderne overlapper med natur- og miljøbeskyttelsesområder. Ved Limfjorden og bl.a. Aaben-

raa frygter kommuner og fiskere for den frie sejlads med erhvervsskibe og lystfartøjer foruden fiskeriet.

Struer Kommune sagde i september 2021 nej tak til flere muslingebrug og vil tage kontakt til kommunerne i deres del af Limfjorden (»Politikerne skærper tonen: Forslag til havplan er en klar ommer«, Dagbladet Holstebro, den 27. september 2021). Og i Skive Kommune er den socialdemokratiske borgmester bekymret over muslingeopdræt i Limfjorden og effekten heraf for området (»Byrådsmedlem står ved sine betænkeligheder om muslingeopdræt: Jeg vil ikke bade i det«, Skive Folkeblad, den 16. september 2021).

»Danmarks Havplan«, der var i høring indtil den 30. september 2021, har planer for Aabenraa Fjord, der ikke stemmer overens med det, som lokalpolitikere ønsker sig for fjorden i fremtiden, nemlig en adgangsvej for skibe til Aabenraa Havn og et rekreativt område for beboere og turister (»Aabenraa tager afstand fra statens nye plan for havet«, JydskeVestkysten Sønderborg, den 7. september 2021).

Senest har Politiken den 12. september 2021 beskrevet konflikten i artiklen »Blåmuslingen er blevet en politisk miljøkæledægger, som naboerne hader«. Af artiklen fremgår, at opdræt af muslinger ifølge blå blok kan hjælpe landbruget og rense de nødlidende fjorde. Men naboer advarer om lokalt svineri, der får havbunden til at stinke som gylle: »Vi har haft ålegræs. Det er fuldstændig væk. Vi har haft vilde muslinger, der er fuldstændig væk. Vi har kunnet fange fisk. Nu har vi ikke engang krabber mere. Vi har altid haft dykænder, men det eneste, der er tilbage, er tusindvis af måger, som sidder og skriger«. Sanne og Sven Hørup har

i 40 år boet med en udsigt over Skive Fjord, en del af Limfjorden. Huset, som de overtog fra Svends forældre, har Sanne Hørup kaldt for sit »lille paradis«. »Det er det ikke længere«, konstaterer hun. Årsagen er et lille skaldyr, som bliver opdrættet i den del af Limfjorden, som ligger lige neden for Hørup-parrets vinduer.«

Produktion af muslinger kan forringe vandmiljøet og føre til udslip af klimagasser og miljøgifte fra havbunden. Det kan ske, når der dannes et lag af muslingernes fækalier på havbunden under opdræt i vandoverfladen eller vandsøjlen. Nedbrydningen af muslingernes affald bruger ilt, og når iltsvindet når et vist niveau, frigives metan og lattergas, men også kvælstof, som ellers var deponeret i havbunden. Dermed reduceres muslingernes nettoreduktion af kvælstof, og nettoeffekten er usikker. Muslinger lever populært sagt af at rense vandet for alger og organiske partikler fra døde planter og dyr. De vil derfor have en positiv effekt på vandkvaliteten og lysindfaldet, hvis de befinder sig de rigtige steder og f.eks. ikke danner foromtalt slamørkener og iltsvind på havbunden. Reetableringen af naturlige muslingebanker og muslingerev vil derfor medvirke til, at Danmark når sine miljømål hurtigere ved at fjerne »fortidens synder«, som skyldes årtiers markante overgødsning, som udvaskes til fjordene fra landbruget. Genetablering af sådanne biogene rev, herunder af arter som hestemuslinger, som er gået stærkt tilbage pga. fiskeri med bundtrawl, og blåmuslinger, vil genskabe levesteder og vil kunne danne grundlag for en forbedret biodiversitet.

Skriftlig fremsættelse

Rasmus Nordqvist (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om at indføre mulighed for kommunalt veto mod husdyrbrug og muslingeopdræt.

(Beslutningsforslag nr. B 18)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.